

ZESPÓŁ SZKÓŁ Nr 1
im. St. Staszica
99-300 Kutno, ul. Oporowska 7
tel. 24 254-23-97 fax 253-36-37
NIP 775-13-00-456 REGON 000180278

REGULAMIN BHP

Zespół Szkół nr 1 im. St. Staszica ul. Oporowska 7 99-300 Kutno

Opracował:

Główny specjalista ds. BHP

Inż. Paweł Łuczak

Podstawa prawna

Tekst jednolity Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1166), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 2020 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 1386).

Dyrektor szkoły jest obowiązany zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w szkole, a także bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez szkołę poza obiektami należącymi do tych jednostek. Zobowiązany jest on również zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki wykonującym prace na rzecz szkoły. W celu zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków dla wszystkich ww. osób dyrektor szkoły, powinien zwrócić szczególną uwagę na wyposażenie budynków i pomieszczeń szkoły, w tym warsztatów, laboratoriów, pracowni specjalistycznych oraz stanowisk praktycznej nauki zawodu, tak aby zapewnić bezpieczeństwo ich użytkownikom. Dyrektor szkoły zwrócić także uwagę na warunki na terenie szkoły, przy których ze względów bezpieczeństwa należy zawiesić zajęcia.

1. Obowiązki dyrektora szkoły

Przepisy bhp obligują dyrektora szkoły do zapewnienia osobom pobierającym w szkole naukę, ale także wykonującym prace na rzecz szkoły lub placówki, wymagań w zakresie bhp, do których można zaliczyć:

1. kontrole bhp,
2. ewakuacja z obiektów szkoły,
3. szkolenie w dziedzinie bhp dla uczniów,
4. szkolenie w dziedzinie bhp dla pracowników,
5. odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej,
6. budynki i pomieszczenia pracy,
7. organizacja stanowisk pracy,
8. warunki środowiska pracy,
9. wyposażenie stanowisk pracy,
10. maszyny i urządzenia techniczne,
11. wychowanie fizyczne, sport i turystyka,
12. wypadki na terenie szkoły.

2. Przeprowadzenie kontroli bhp

Dyrektor szkoły, co najmniej raz w roku, powinien dokonać kontroli zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do szkoły, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, oraz określić kierunki poprawy warunków nauki. Obowiązek ten wynika z § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach z 31.12.2002 r. – dalej r.b.h.s.p. Z ustaleń kontroli istnieje obowiązek sporządzenia protokołu, który powinny podpisać osoby biorące udział w kontroli. Kopię protokołu dyrektor szkoły lub placówki powinien przekazać organowi prowadzącemu.

Obowiązek w zakresie wykonania kontroli stanu zapewniania bezpiecznych i higienicznych warunków pracy został również wskazany w § 40 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy z 26.09.1997 r. – dalej r.o.b.h.p., gdzie wskazano, że pracodawca, którym jest dyrektor

szkoły jest obowiązany zapewnić systematyczne kontrole stanu bezpieczeństwa i higieny pracy ze szczególnym uwzględnieniem organizacji procesów pracy, stanu technicznego maszyn i innych urządzeń technicznych oraz ustalić sposoby rejestracji nieprawidłowości i metody ich usuwania.

3. Zapewnienie prawidłowej ewakuacji z obiektów szkoły lub placówki

Zgodnie § 5 r.b.h.s.p. plan ewakuacji szkoły powinien być umieszczony w widocznym miejscu, w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp. Drogi ewakuacyjne powinny być oznaczone w sposób wyraźny i trwały.

Dyrektor szkoły jako pracodawca jest obowiązany zapewnić drogi ewakuacyjne ze wszystkich pomieszczeń obiektu budowlanego, w których mogą przebywać pracownicy, umożliwiające szybkie wydostanie się pracowników na otwartą przestrzeń. Drogi ewakuacyjne oraz dojścia do nich prowadzące nie mogą być zastawione.

Drogi ewakuacyjne i inne drogi oraz przejścia i dojścia dla pieszych na terenie szkoły powinny być utrzymane w należytym stanie, niestwarzającym zagrożeń dla użytkowników.

Obiekty i budynki powinny być wyposażone w odpowiedni podręczny sprzęt gaśniczy, w zależności od zagrożenia wybuchem, kategorii zagrożenia ludzi, wielkości obciążenia ogniowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej. Sprzęt powinien być utrzymany w pełnej sprawności do użycia.

4. Przeprowadzenie szkoleń w dziedzinie bhp dla uczniów

Udział uczniów w pracach na rzecz szkoły i środowiska może mieć miejsce po zaopatrzeniu ich w odpowiednie do wykonywanych prac urządzenia, sprzęt i środki ochrony indywidualnej oraz po zapewnieniu właściwego nadzoru i bezpiecznych warunków pracy.

Przed dopuszczeniem do zajęć przy maszynach i innych urządzeniach technicznych w warsztatach, laboratoriach i pracowniach, uczniowie powinni być zaznajomieni z zasadami i metodami pracy zapewniającymi bezpieczeństwo i higienę pracy przy wykonywaniu czynności na stanowisku roboczym.

5. Przeprowadzenie szkoleń bhp dla pracowników

Dyrektor szkoły ma obowiązek organizowania szkolenia bhp pracowników szkoły. Zasady przeprowadzania okresowych szkoleń dla pracowników szkoły reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 27.07.2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy – dalej r.s.b.h.p.

Grupy stanowisk na terenie szkoły, dla których przeprowadzane są szkolenia w zakresie bhp to stanowiska robotnicze, nauczyciele, pracownicy administracyjno-biurowi oraz osoby kierujące pracownikami, tzw. kadra kierownicza.

Szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przeprowadzane są wspólnie lub oddzielnie dla różnych grup stanowisk i w różnych odstępach czasu od momentu przyjęcia do pracy. W instruktażu ogólnym mogą uczestniczyć razem wszystkie grupy stanowisk. Pozostałe szkolenia (instruktaż stanowiskowy oraz szkolenie okresowe) organizowane są oddzielnie dla różnych grup stanowisk.

Szkolenie okresowe ma na celu aktualizację i ugruntowanie wiedzy i umiejętności w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz zaznajomienie uczestników szkolenia z nowymi rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi w tym zakresie.

Szkolenie okresowe odbywają:

- a) osoby będące pracodawcami oraz inne osoby kierujące pracownikami,
- b) pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych,
- c) pracownicy administracyjno-biurowi/nauczyciele,
- e) inni nie wymienieni w pozostałych punktach, których charakter pracy wiąże się z narażeniem na czynniki szkodliwe dla zdrowia, uciążliwe lub niebezpieczne albo z odpowiedzialnością w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

6. Zapewnienie odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej dla pracowników oraz uczniów

Dyrektor szkoły jest obowiązany zaopatrzyć pracowników w niezbędne środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze. Zobowiązany jest także zapewnić uczniom niezbędne środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze w zależności od rodzaju zajęć i specyfiki poszczególnych prac, gdyż taki obowiązek wynika z § 28 r.b.h.s.p., gdzie wskazano, że uczniów pracujących w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych w celu zabezpieczenia przed działaniem niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia czynników, a także ze względu na wymagania sanitarnohigieniczne, zaopatruje się w niezbędne środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze.

Z powyższych zapisów wynika, iż zarówno pracownicy szkoły oraz uczniowie obowiązkowo zostają wyposażeni w odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej. Dyrektor szkoły dopuszcza możliwość używania przez uczniów ich własnej odzieży i obuwia roboczego, jednakże muszą spełniać wszelkie wymagania w zakresie bhp.

Dyrektor szkoły może się zwolnić z obowiązku zapewnienia odzieży i obuwia roboczego dla pracowników poprzez dopuszczenie możliwości używania przez pracowników ich własnej odzieży i obuwia roboczego w ramach określonych stanowisk pracy, jednakże tego rodzaju rozwiązanie wymaga uprzedniej zgody pracowników, a dostarczone w ten sposób przez pracowników odzież i obuwie robocze muszą spełniać wszelkie wymagania w zakresie bhp.

Dopuszczenie możliwości używania przez pracowników ich własnej odzieży i obuwia roboczego w ramach określonych stanowisk pracy przez dyrektora nie jest możliwe w odniesieniu do stanowisk, na których są wykonywane prace związane z bezpośrednią obsługą maszyn i innych urządzeń technicznych albo prace powodujące intensywne brudzenie lub skażenie odzieży i obuwia roboczego środkami chemicznymi lub promieniotwórczymi albo materiałami biologicznie zakaźnymi.

Z tytułu używania własnej odzieży i obuwia roboczego pracownikowi przysługuje prawo do ekwiwalentu pieniężnego wypłacanego przez dyrektora szkoły lub placówki. Wysokość ekwiwalentu powinna uwzględniać aktualne ceny odzieży i obuwia roboczego.

W przypadku przydzielenia pracownikowi odzieży i obuwia roboczego dyrektor ma obowiązek zapewnienia prania, konserwacji, naprawy, odpylania i odkażania odzieży roboczej. Powyższy obowiązek może być przerzucony na pracownika, pod warunkiem wypłacania przez dyrektora ekwiwalentu pieniężnego w wysokości poniesionych z tego tytułu kosztów.

Zgodnie z art. 237⁶ k.p. dyrektor szkoły jest obowiązany dostarczyć pracownikowi nieodpłatnie środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy oraz informować go o sposobach posługiwania się tymi środkami.

Dostarczone pracownikowi środki ochrony indywidualnej, powinny spełniać wymagania dotyczące oceny zgodności określone w ustawie o systemie oceny zgodności z 30.08.2002 r. oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/425/UE z 9.03.2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz uchylenia dyrektywy 89/686/EWG.

7. Zapewnienie odpowiednich wymagań dla budynków i pomieszczeń pracy dla pracowników oraz uczniów

Budynki i pomieszczenia szkoły oraz przynależne do nich tereny i urządzenia, zgodnie z ich funkcją i przeznaczeniem, powinny spełniać wymagania, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z 12.04.2002 r. oraz przepisach k.p. i wydanych na jej podstawie przepisach wykonawczych.

Budynki i inne obiekty budowlane, w których znajdują się pomieszczenia pracy pracowników i uczniów szkoły, powinny być zbudowane i utrzymywane zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach techniczno-budowlanych.

Miejsca na terenie szkoły, w których występują zagrożenia dla pracowników lub uczniów, powinny być oznakowane widocznymi barwami lub znakami bezpieczeństwa zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku nr 1 r.o.b.h.p. i w Polskich Normach.

Na drogach - w miejscach, w których możliwe jest niespodziewane wtargnięcie pieszych, w szczególności przed bramami, drzwiami i przejściami, należy ustawić barierki lub zastosować inne skuteczne środki ochronne.

We wszystkich miejscach na terenie szkoły, w których mogą przebywać pracownicy i uczniowie, dyrektor jest obowiązany zapewnić oświetlenie elektryczne w porze nocnej lub jeżeli oświetlenie dzienne jest niewystarczające. Wymagania dotyczące oświetlenia określają Polskie Normy.

Instalacje i urządzenia elektryczne powinny być tak wykonane i eksploatowane, aby nie narażały pracowników i uczniów na porażenie prądem elektrycznym, przepięcia atmosferyczne, szkodliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych oraz nie stanowiły zagrożenia pożarowego, wybuchowego i nie powodowały innych szkodliwych skutków.

W obiektach i budynkach szkoły, na terenie których są organizowane stałe stanowiska pracy oraz zajęcia dydaktyczne, powinny znajdować się niezbędne pomieszczenia sanitarnohigieniczne odpowiednio urządzone oraz utrzymane w stanie pełnej sprawności i czystości. W pomieszczeniach sanitarnohigienicznych dyrektor szkoły powinien zapewnić ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz środki higieny osobistej.

Urządzenia sanitarnohigieniczne powinny być utrzymywane w czystości i w stanie pełnej sprawności technicznej.

W razie braku sieci wodociągowej, w szkole powinno być zapewnione inne źródło wody spełniającej wymagania dla wody zdatnej do picia.

W pomieszczeniach szkoły powinny być spełnione warunki dotyczące oświetlenia, wentylacji, ogrzewania i powierzchni użytkowej, określone w r.o.b.h.p., a także z uwzględnieniem potrzeb użytkowych i funkcji poszczególnych pomieszczeń.

Stan wyposażenia pomieszczeń szkoły lub placówki, a w szczególności: mebli, sprzętu, urządzeń i instalacji, nie może stanowić zagrożenia dla osób korzystających z tych pomieszczeń.

Dyrektor szkoły jest obowiązany utrzymywać pomieszczenia pracy w czystości i porządku oraz zapewnić ich okresowe remonty i konserwacje w celu zachowania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy.

Pomieszczenia pracy na terenie szkoły i ich wyposażenie powinny zapewniać pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy. W szczególności w pomieszczeniach pracy należy na terenie szkoły lub placówki zapewnić oświetlenie naturalne i sztuczne, odpowiednią temperaturę, wymianę powietrza oraz zabezpieczenie przed wilgocią, niekorzystnymi warunkami cieplnymi i nasłonecznieniem, drganiami oraz innymi czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i uciążliwościami. Powierzchnia i wysokość pomieszczeń pracy na terenie szkoły lub placówki powinny zapewniać spełnienie wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej pracy, stosowanych technologii oraz czasu przebywania pracowników w tych pomieszczeniach.

Na każdego z pracowników jednocześnie zatrudnionych w pomieszczeniach stałej pracy na terenie szkoły powinno przypadać, co najmniej 13 m³ wolnej objętości pomieszczenia oraz co najmniej 2 m² wolnej powierzchni podłogi (nie zajętej przez urządzenia techniczne, sprzęt itp.).

Wysokość pomieszczenia czasowej pracy na terenie szkoły nie może być mniejsza niż:

- 1) 2,2 m w świetle - jeżeli w pomieszczeniu nie występują czynniki szkodliwe dla zdrowia,
- 2) 2,5 m w świetle - jeżeli w pomieszczeniu prowadzone są prace powodujące występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia.

W pomieszczeniu o stropie pochyłym wymagania odnośnie wysokości pomieszczenia stosuje się do średniej wysokości pomieszczenia, przy czym w najniższym miejscu wysokość pomieszczenia nie może być mniejsza w świetle niż 1,9 m (licząc od poziomu podłogi do najniższej położonej części konstrukcyjnej sufitu).

Pomieszczenia pracy, w których przebywają pracownicy szkoły lub placówki, nie mogą być zamykane w sposób uniemożliwiający wyjście z pomieszczenia. Jeżeli istnieją względy wymagające zamykania pomieszczeń w czasie pracy przed osobami nieupoważnionymi, należy stosować przy drzwiach zamki uniemożliwiające wejście z zewnątrz, a jednocześnie umożliwiające wyjście z pomieszczenia bez użycia klucza. W takiej sytuacji należy przewidzieć możliwość powiadamiania pracowników znajdujących się w takich pomieszczeniach o niebezpieczeństwie grożącym z zewnątrz.

Szyby w oknach oraz inne przedmioty i powierzchnie szklane, znajdujące się w pomieszczeniach pracy na terenie szkoły lub placówki, narażone na uszkodzenia w związku z rodzajem prowadzonych prac, powinny być od strony, po której mogą znajdować się ludzie, osłonięte siatką zabezpieczającą przed odłamkami szkła.

Przezroczyste ściany działowe, znajdujące się w pomieszczeniach pracy, w pobliżu takich pomieszczeń lub wzdłuż przejść - muszą być jednoznacznie oznakowane oraz wykonane z materiału odpornego na rozbicie lub tak osłonięte, aby niemożliwe było zetknięcie się pracownika ze ścianą lub jego zranienie w razie rozbicia tej ściany.

8. Zapewnienie odpowiedniej organizacji stanowisk pracy dla pracowników oraz uczniów

Stanowiska pracy na terenie szkoły powinny być urządzone stosownie do rodzaju wykonywanych na nich czynności oraz psychofizycznych właściwości pracowników szkoły lub placówki, przy czym wymiary wolnej (nie zajętej przez urządzenia) powierzchni stanowiska pracy powinny zapewnić pracownikom swobodę ruchu wystarczającą do wykonywania pracy w sposób bezpieczny, z uwzględnieniem wymagań ergonomii.

Stanowiska pracy, na których występuje ryzyko pożaru, wybuchu, upadku lub wyrzucenia przedmiotów albo pojawienia się czynników szkodliwych dla zdrowia lub niebezpiecznych, powinny być zaopatrzone w odpowiednie urządzenia ochronne.

Stanowiska pracy na terenie szkoły, na których wykonywane prace powodują występowanie czynników szkodliwych dla zdrowia lub niebezpiecznych, powinny być tak usytuowane i zorganizowane, aby pracownicy zatrudnieni na innych stanowiskach nie byli narażeni na te czynniki.

Stanowiska pracy na terenie szkoły znajdujące się na zewnątrz pomieszczeń szkoły powinny być tak usytuowane i zorganizowane, aby pracownicy byli chronieni przed zagrożeniami związanymi w szczególności:

- 1) z warunkami atmosferycznymi, w tym opadami, niską lub wysoką temperaturą, silnym wiatrem i spadającymi przedmiotami,
- 2) ze szkodliwymi dla zdrowia hałasem, jak również szkodliwymi gazami, parami lub pyłami.

9. Zapewnienie odpowiednich warunków środowiska pracy dla pracowników oraz uczniów

W pomieszczeniach stałej pracy na terenie szkoły należy zapewnić oświetlenie dzienne, chyba, że jest to niemożliwe lub niewskazane ze względu na technologię produkcji, a na stosowanie oświetlenia wyłącznie elektrycznego dyrektor szkoły lub placówki jako pracodawca uzyskał zgodę właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego wydaną w porozumieniu z okręgowym inspektorem pracy.

Oświetlenie dzienne na poszczególnych stanowiskach pracy na terenie szkoły powinno być dostosowane do rodzaju wykonywanych prac i wymaganej dokładności oraz powinno spełniać wymagania określone w Polskiej Normie. Niezależnie od oświetlenia dziennego w pomieszczeniach pracy na terenie szkoły należy zapewnić oświetlenie elektryczne o parametrach zgodnych z Polskimi Normami.

Stosunek wartości średnich natężenia oświetlenia w pomieszczeniach na terenie szkoły lub placówki sąsiadujących ze sobą, przez które odbywa się komunikacja wewnętrzna, nie powinien być większy niż 5 do 1. Przy wyjściu z pomieszczeń, w których ze względów technologicznych praca jest wykonywana w ciemności (np. ciemnie optyczne), powinny być zapewnione warunki umożliwiające stopniową adaptację wzroku. Instalacje oświetleniowe w pomieszczeniach na terenie szkoły lub placówki, w których znajdują się miejsca pracy, oraz w korytarzach powinny być dobrane i wykonane tak, aby nie narażały pracownika na wypadek powodowany rodzajem zainstalowanego oświetlenia. Okna, świetliki i naświetla w pomieszczeniach pracy o dużej wilgotności powietrza powinny być wykonane w sposób zapobiegający skraplaniu się w nich pary wodnej. W przypadku szczególnie dużego zaporowania pomieszczenia i możliwości spadania kropeł wody na stanowisko pracy należy zainstalować rynienki lub inne urządzenia odprowadzające wodę z okien, świetlików i naświetli. Szyby w oknach i świetlikach powinny być czyste oraz przepuszczać dostateczną ilość światła. Do mycia okien i świetlików powinien być zapewniony dogodny i bezpieczny dostęp. Okna i świetliki powinny być wyposażone w odpowiednie urządzenia eliminujące nadmierne operowanie promieni słonecznych padających na stanowiska pracy.

Okna i świetliki, przeznaczone do wietrzenia pomieszczeń, należy wyposażyć w urządzenia pozwalające na otwieranie ich w sposób łatwy i bezpieczny z poziomu podłogi oraz ustawienie części otwieranych w pożądanym położeniu.

W pomieszczeniach pracy szkoły lub placówki należy zapewnić temperaturę odpowiednią do rodzaju wykonywanej pracy (metod pracy i wysiłku fizycznego niezbędnego do jej wykonania) nie niższą niż 14°C (287°K), chyba, że względy technologiczne na to nie pozwalają. W pomieszczeniach pracy szkoły lub placówki, w których jest wykonywana lekka praca fizyczna, i w pomieszczeniach biurowych temperatura nie może być niższa niż 18°C (291 K).

Pomieszczenia i stanowiska pracy powinny być zabezpieczone przed niekontrolowaną emisją ciepła w drodze promieniowania, przewodzenia i konwekcji oraz przed napływem chłodnego powietrza z zewnątrz.

Powietrze doprowadzane do pomieszczeń pracy z zewnątrz przy zastosowaniu klimatyzacji lub wentylacji mechanicznej powinno być oczyszczone z pyłów i substancji szkodliwych dla zdrowia. Klimatyzacja lub wentylacja nie może powodować przeciągów, wyzębienia lub przegrzewania pomieszczeń pracy. Strumień powietrza pochodzący z urządzeń wentylacji nawiewnej nie powinien być skierowany bezpośrednio na stanowisko pracy.

10. Zapewnienie odpowiedniego wyposażenia stanowisk pracy dla pracowników oraz uczniów szkoły lub placówki

Dyrektor szkoły jako pracodawca jest obowiązany udostępnić pracownikom szkoły do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- 1) stosowanych w szkole maszyn i urządzeń oraz wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- 2) obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- 3) postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- 4) udzielania pierwszej pomocy.

Instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy powinny w sposób zrozumiały dla pracowników wskazywać czynności, które należy wykonać przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania pracy, czynności do wykonania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników. Instrukcje dotyczące prac związanych ze stosowaniem niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych powinny uwzględniać informacje zawarte w kartach charakterystyki tych substancji i mieszanin.

W salach i na boiskach oraz w miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw powinny zostać umieszczone tablice informacyjne określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego.

W warsztacie, laboratorium i pracowni powinien być wywieszony w widocznym i łatwo dostępnym miejscu regulamin określający zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.

Dyrektor szkoły jest obowiązany ustalić zasady postępowania z substancjami i mieszaninami chemicznymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi, substancjami, mieszaninami oraz czynnikami o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz materiałami promieniotwórczymi, zgodnie z przepisami dotyczącymi tych substancji, mieszanin, czynników i materiałów.

Dyrektor szkoły jest obowiązany zapewnić, aby niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne były przechowywane w zamkniętych, wyraźnie oznakowanych pomieszczeniach i miejscach do tego przystosowanych, w opakowaniach chroniących przed ich szkodliwym, niebezpiecznym działaniem, pożarem lub wybuchem.

Szczegółowe wytyczne odnośnie do przechowywania substancji i mieszanin chemicznych zostały określone w § 29 r.b.h.s.p. Substancje i mieszaniny chemiczne powinny zostać umieszczone w odpowiednich pojemnikach opatrzonych napisami zawierającymi nazwę substancji lub mieszaniny oraz informującymi o ich niebezpieczeństwie lub szkodliwości dla zdrowia.

Substancje niebezpieczne i mieszaniny niebezpieczne powinny być przechowane w zamkniętych pomieszczeniach specjalnie przystosowanych do tego celu.

Dyrektor szkoły powinien zapewnić udostępnienie kart charakterystyk niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych zgromadzonych w szkole osobom prowadzącym zajęcia z użyciem tych substancji i mieszanin.

Uczniowie powinni być zaznajomieni z kartami charakterystyk niebezpiecznych substancji i mieszanin, jeżeli substancje te są używane w czasie zajęć.

Dyrektor szkoły jako pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom sprawnie funkcjonujący system pierwszej pomocy w razie wypadku oraz środki do udzielania pierwszej pomocy. Ilość, usytuowanie i wyposażenie punktów pierwszej pomocy i apteczek powinny być ustalone w porozumieniu z lekarzem sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami, z uwzględnieniem rodzajów i nasilenia występujących zagrożeń. Obsługa punktów i apteczek, na każdej zmianie powinna być powierzana wyznaczonym pracownikom szkoły, przeszkolonym w udzielaniu pierwszej pomocy. W punktach pierwszej pomocy i przy apteczkach, w widocznych miejscach, powinny być wywieszone

instrukcje o udzielaniu pierwszej pomocy w razie wypadku oraz wykazy pracowników szkoły, przeszkolonych w udzielaniu pierwszej pomocy.

Punkty pierwszej pomocy i miejsca usytuowania apteczek powinny być odpowiednio oznakowane, zgodnie z Polską Normą, i łatwo dostępne.

Miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których jest wzbroniony dostęp osobom nieuprawnionym, powinny być odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed swobodnym do nich dostępem. Prace remontowe, naprawcze i instalacyjne w pomieszczeniach szkoły lub placówki powinno przeprowadzać się pod nieobecność w tych pomieszczeniach osób, którym szkoła zapewnia opiekę.

Zajęcia poza pomieszczeniami szkoły nie mogą odbywać się w tych miejscach, w których prowadzone są prace remontowe, naprawcze i instalacyjne.

Niedopuszczalne jest rozpoczęcie zajęć, jeżeli pomieszczenie lub inne miejsce, w którym mają być prowadzone zajęcia, lub stan znajdującego się w nim wyposażenia stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa, niedopuszczalne jest rozpoczęcie zajęć.

Jeżeli stan zagrożenia powstanie lub ujawni się w czasie zajęć – niezwłocznie powinno się przerwać zajęcia i wyprowadzić wszystkich użytkowników szkoły z zagrożonych miejsc osoby powierzone opiece szkoły lub placówki.

11. Zapewnienie odpowiednich wymagań dla maszyn i urządzeń na terenie szkoły dla pracowników oraz uczniów

Maszyny i inne urządzenia techniczne użytkowane na terenie szkoły powinny spełniać wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, określone w odrębnych przepisach, przez cały okres użytkowania. Należy utrzymywać je w stanie zapewniającym pełną sprawność działania oraz bezpieczeństwo pracy i nauki.

Urządzenia techniczne powinny być wyposażone w zabezpieczenia chroniące przed urazami, działaniem substancji szkodliwych dla zdrowia, porażeniem prądem elektrycznym, szkodliwymi wstrząsami, nadmiernym hałasem, działaniem wibracji lub promieniowaniem.

Montaż, demontaż i eksploatacja maszyn, w tym ich obsługa, powinny odbywać się przy zachowaniu wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, uwzględniających instrukcje zawarte w dokumentacji techniczno-ruchowej. Miejsce i sposób zainstalowania oraz użytkowania maszyn powinny uwzględniać minimalizację ryzyka zawodowego, w szczególności poprzez:

- 1) zapewnienie dostatecznej przestrzeni pomiędzy ruchomymi częściami maszyn a ruchomymi lub stałymi elementami otoczenia,
- 2) zapewnienie, aby wszystkie używane lub produkowane materiały bądź energia były w bezpieczny sposób dostarczane i odprowadzane ze stanowiska pracy.

Maszyny i inne urządzenia stanowiące wyposażenie warsztatów, laboratoriów, pracowni oraz stanowisk praktycznej nauki zawodu powinny:

- 1) być wyposażone w zabezpieczenia chroniące pracowników i uczniów przed urazami, działaniem niebezpiecznych substancji chemicznych, porażeniem prądem elektrycznym, nadmiernym hałasem, szkodliwymi wstrząsami, działaniem wibracji i promieniowaniem oraz szkodliwym lub niebezpiecznym działaniem innych czynników środowiska pracy;
- 2) uwzględniać zasady ergonomii;
- 3) być utrzymywane w stanie zapewniającym pełną sprawność działania i bezpieczeństwa pracy.

Każda maszyna powinna być wyposażona w element sterowniczy przeznaczony do jej całkowitego i bezpiecznego zatrzymania. Gdy jest to konieczne w związku z zagrożeniami, jakie stwarza maszyna i jej nominalnym czasem zatrzymania się, maszyna powinna być wyposażona w urządzenie do zatrzymywania awaryjnego.

Elementy sterownicze maszyn mające wpływ na bezpieczeństwo muszą być widoczne i możliwe do zidentyfikowania oraz oznakowane zgodnie z wymaganiami określonymi w Polskich Normach. Nie mogą one stwarzać jakichkolwiek zagrożeń, w szczególności spowodowanych ich niezamierzonym użyciem.

Ośłony stosowane na maszynach powinny uniemożliwiać bezpośredni dostęp do strefy niebezpiecznej. Ośłony niepełne (wykonane z siatki, blachy perforowanej, prętów itp.) powinny znajdować się w takiej odległości od elementów niebezpiecznych, aby przy danej wielkości i kształcie otworów nie było możliwe bezpośrednie dotknięcie tych elementów. Odległości bezpieczeństwa określają Polskie Normy.

Urządzenia ochronne stosowane przy maszynach powinny spełniać następujące ogólne wymagania:

- 1) zapewniać bezpieczeństwo zarówno pracownikowi zatrudnionemu bezpośrednio przy obsłudze maszyny, jak i osobom znajdującym się w jej pobliżu,
- 2) działać niezawodnie, posiadać odpowiednią trwałość i wytrzymałość,
- 3) funkcjonować samoczynnie, niezależnie od woli i uwagi obsługującego, w przypadkach, gdy jest to celowe i możliwe,
- 4) nie mogą być łatwo usuwane lub odłączane bez pomocy narzędzi,
- 5) nie mogą utrudniać wykonywania operacji technologicznej ani ograniczać możliwości śledzenia jej przebiegu oraz nie mogą powodować zagrożeń i dodatkowego obciążenia fizycznego lub psychicznego pracowników.

Urządzenia ochronne przy maszynach szczególnie niebezpiecznych powinny być tak skonstruowane, aby:

- 1) zdjęcie, otwarcie lub wyłączenie urządzenia ochronnego powodowało natychmiastowe zatrzymanie maszyny bądź jej niebezpiecznych elementów lub niemożliwe było zdjęcie albo otwarcie osłony podczas ruchu osłanianych elementów,
- 2) ponowne założenie, zamknięcie lub włączenie urządzenia ochronnego nie uruchamiało automatycznie maszyny.

Maszyny i narzędzia oraz ich urządzenia ochronne powinny być utrzymywane w stanie sprawności technicznej i czystości zapewniającej użytkowanie ich bez szkody dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników oraz stosowane tylko w procesach i warunkach, do których są przeznaczone.

Maszyny, których uszkodzenie stwierdzono w czasie pracy, powinny być niezwłocznie zatrzymane i wyłączone z zasilania energią. Wznowienie pracy maszyny bez usunięcia uszkodzenia jest niedopuszczalne.

Maszyny niesprawne, uszkodzone lub pozostające w naprawie powinny być wycofane z użytkowania oraz wyraźnie oznakowane tablicami informacyjnymi i zabezpieczone w sposób uniemożliwiający ich uruchomienie.

Urządzenia techniczne niesprawne, uszkodzone lub pozostające w naprawie oznacza się w sposób wyraźny i zabezpiecza przed ich uruchomieniem.

Maszyny i inne urządzenia techniczne czasowo niesprawne, uszkodzone lub pozostające w naprawie powinny być wyraźnie oznakowane i zabezpieczone w sposób uniemożliwiający ich uruchomienie.

Maszyn będących w ruchu nie wolno pozostawiać bez obsługi lub nadzoru, chyba, że dokumentacja techniczno-ruchowa stanowi inaczej.

12. Zapewnienie prawidłowych warunków w trakcie zajęć w szkole z wychowania fizyczne, uprawiania sportu i turystyki

W czasie zawodów sportowych organizowanych przez szkołę uczniowie nie mogą pozostawać bez opieki upoważnionych osób.

Przy organizacji zajęć, imprez i wycieczek oraz ustalaniu programu zajęć, imprez i wycieczek poza terenem szkoły lub placówki liczbę opiekunów oraz sposób zorganizowania opieki powinno ustalać się, uwzględniając wiek, stopień rozwoju psychofizycznego, stan zdrowia i ewentualną niepełnosprawność osób powierzonych opiece szkoły lub placówki, a także specyfikę zajęć, imprez i wycieczek oraz warunki, w jakich będą się one odbywać.

Opiekun wycieczki powinien sprawdzić stan liczbowy jej uczestników przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego. Jeżeli specyfika wycieczki tego wymaga, jej uczestników zaznajamia się z zasadami bezpiecznego przebywania nad wodą.

Osoby pozostające pod opieką szkoły lub placówki mogą pływać oraz kąpać się tylko w obrębie kąpielisk i pływalni w rozumieniu przepisów określających warunki bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne.

Kajaki i łodzie, z których korzystają uczestnicy wycieczek, wyposaża się w sprzęt ratunkowy.

Ze sprzętu pływającego korzystają jedynie osoby przeszkolone w zakresie jego obsługi oraz posługiwania się wyposażeniem ratunkowym.

13. Zapewnienie prawidłowego postępowania powypadkowego dla wypadków przy pracy na terenie szkoły dla pracowników oraz uczniów

13.1. Wypadki pracowników szkoły na terenie szkoły

W myśl definicji wypadku przy pracy zawartej w art. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych z 30.10.2002 r. – dalej u.u.s.t.w., za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy, a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Szczegółowe zasady postępowania powypadkowego określają przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 1.07.2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy z 1.07.2009 r. – dalej r.u.o.p.w.p.

Zgodnie z § 4 r.u.o.p.w.p. okoliczności i przyczyny wypadku ustala powoływany przez pracodawcę zespół powypadkowy, w skład którego wchodzi pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społeczny inspektor pracy.

Rolą powyższego zespołu, zgodnie z § 7 ust. 1 r.u.o.p.w.p. jest niezwłoczne – po otrzymaniu wiadomości o wypadku – przystąpienie do ustalenia jego okoliczności i przyczyn poprzez:

- 1) dokonanie oględzin miejsca wypadku, stanu technicznego maszyn i innych urządzeń technicznych, stanu urządzeń ochronnych oraz zbadanie warunków wykonywania pracy i innych okoliczności, które mogły mieć wpływ na powstanie wypadku,
- 2) jeżeli jest to konieczne, sporządzenie szkicu lub wykonanie fotografii miejsca wypadku,
- 3) wysłuchanie wyjaśnień poszkodowanego, jeżeli stan jego zdrowia na to pozwala,
- 4) zebranie informacji dotyczących wypadku od świadków wypadku,
- 5) zasięgnięcie opinii lekarza, a w razie potrzeby opinii innych specjalistów, w zakresie niezbędnym do oceny rodzaju i skutków wypadku,
- 6) zebranie innych dowodów dotyczących wypadku.

Zespół powypadkowy jest obowiązany także wykorzystać materiały zebrane przez organy prowadzące śledztwo lub dochodzenie (oczywiście tylko wtedy, jeżeli materiały te zostaną mu udostępnione).

Po ustaleniu przyczyn i okoliczności zdarzenia, zespół powinien sporządzić – nie później niż w terminie 14 dni od dnia uzyskania zawiadomienia o wypadku – protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy.

Na podstawie zebranych powyżej informacji zespół powypadkowy jest zobowiązany dokonać prawnej kwalifikacji wypadku, zgodnie z przepisami art. 3 ust. 1 i 2 u.u.s.t.w., a także określić środki profilaktyczne oraz wnioski, w szczególności wynikające z oceny ryzyka zawodowego na stanowisku pracy, na którym wystąpił wypadek.

Jeżeli członkowie zespołu powypadkowego nie mogą dojść do porozumienia, to jeden z nich, zgodnie z § 10 ust. 1 r.u.o.p.w.p. ma prawo złożyć do protokołu powypadkowego zdanie odrębne, które powinien uzasadnić (w takim przypadku o treści protokołu powypadkowego decyduje pracodawca).

Protokół, po zapoznaniu z nim poszkodowanego, powinien zostać przedstawiony do zatwierdzenia pracodawcy, który zgodnie z § 13 ust. 1 r.u.o.p.w.p. powinien go zatwierdzić nie później niż w terminie 5 dni od dnia jego sporządzenia.

Zgodnie z § 13 ust. 2 r.u.o.p.w.p. pracodawca może zwrócić niezatwierdzony protokół powypadkowy, w celu wyjaśnienia i uzupełnienia go przez zespół powypadkowy, jeżeli do treści protokołu zostały zgłoszone zastrzeżenia przez poszkodowanego lub członków rodziny zmarłego wskutek wypadku pracownika albo protokół nie odpowiada warunkom określonym w r.u.o.p.w.p. W takiej sytuacji zespół powypadkowy ma 5 dni na dokonanie wyjaśnień i uzupełnień, oraz sporządzenie nowego protokołu powypadkowego, do którego powinien dołączyć również wcześniejszy protokół, ten, którego nie zatwierdził pracodawca.

13.2. Wypadki uczniów na terenie szkoły

Przy ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków uczniów można zastosować odpowiednio przepisy dotyczące ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, a mianowicie r.u.o.p.w.p. Szczegółowy tryb postępowania w tych sprawach ustala dyrektor szkoły. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku, niezwłocznie powinien zapewnić poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.

O każdym wypadku dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły powinien zawiadomić niezwłocznie:

1. rodziców (opiekunów) poszkodowanego,
2. pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy,

3. społecznego inspektora pracy,
4. organ prowadzący szkołę lub placówkę,
5. radę rodziców.

Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy, dyrektor szkoły zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych.

Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor szkoły, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową, w tym protokół powypadkowy.

W skład zespołu wchodzi pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społeczny inspektor pracy. Jeżeli z jakichkolwiek powodów nie jest możliwy udział w pracach zespołu jednej z osób (pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz społeczny inspektor pracy), dyrektor powołuje w jej miejsce innego pracownika szkoły lub placówki przeszkolonego w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Jeżeli w składzie zespołu nie mogą uczestniczyć ani pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy ani społeczny inspektor pracy, w skład zespołu wchodzi dyrektor oraz pracownik szkoły lub placówki przeszkolony w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców.

Przewodniczącym zespołu jest pracownik służby bhp, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – społeczny inspektor pracy. Jeżeli w zespole nie uczestniczy ani pracownik służby bhp ani społeczny inspektor pracy, przewodniczącemu zespołu spośród pracowników szkoły lub placówki wyznacza dyrektor.

W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu. Członek zespołu, który nie zgadza się ze stanowiskiem przewodniczącego, może złożyć zdanie odrębne, które odnotowuje się w protokole powypadkowym.

Przewodniczący zespołu poucza poszkodowanego lub reprezentujące go osoby o przysługujących im prawach w toku postępowania powypadkowego.

Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

Jeden egzemplarz protokołu powypadkowego pozostaje w szkole lub placówce. Organowi prowadzącemu i kuratorowi oświaty protokół powypadkowy doręcza się na ich wniosek.

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego poszkodowany pełnoletni lub rodzice (opiekunowie) poszkodowanego małoletniego mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu. Zastrzeżenia składa się ustnie do protokołu powypadkowego lub na piśmie przewodniczącemu zespołu. Zastrzeżenia rozpatruje organ prowadzący.

Zastrzeżenia mogą dotyczyć w szczególności niewykorzystania wszystkich środków dowodowych niezbędnych dla ustalenia stanu faktycznego lub sprzeczności istotnych ustaleń protokołu z zebrany materiał dowodowy.

Po rozpatrzeniu zastrzeżeń organ prowadzący szkołę lub placówkę może zlecić dotychczasowemu zespołowi wyjaśnienie ustaleń protokołu lub przeprowadzenie określonych czynności dowodowych lub powołać nowy zespół celem ponownego przeprowadzenia postępowania powypadkowego.

Rejestr wypadków powinien prowadzić dyrektor szkoły. Wzór rejestru wypadków jest określony w załączniku nr 2 r.b.h.s.p.

DYREKTOR
ZESPOŁU SZKÓŁ NR 1
im. St. Staszica w Kutnie

mgr A. Wiesław Wagner-Matusiak